

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCLXXXI. ad annum MCCCXIV.

Parisiis, 1644

Vita Et Epistolae Caelestini Papae III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15974

ANNO
CHRISTI
1188.

CONCILIVM PARIENSE,
QVO AD BELLVM CONTRA SALADINVM
Turcarum regem concessæ sunt regi decimæ Saladi-
næ anno Domini MCLXXXVIII. tempore Clementis
papæ III.

NOTA.

^a *Concilium.*] Anno 1188. ait Tilius, in Martio rex Concilium ha- Acta Con-
bet Lutetia, cui decimæ concessæ, quæ vulgo Saladinides dictæ fuerunt. cilii.
Causam, ob quam decimæ sic appellatæ fuerint, Robertus Gaguinus Saladinæ
libro sexto his verbis indicat: *Ad tantam expeditionem (Turcicam decimæ*
contra Saladinum suscipiendam) *cum pecunia deesset, conuocatis Pari- quæ, & qua-*
sibus pontificibus & nobilitate rex petiit sibi annuam decimam ecclesiasti- les.
corum pronentium concedi; quæ postea Saladini decimæ appellata est.
Hæc ille. Ex Rogero in annalibus ista Baronius: *Philippus autem rex*
Francorum simili modo colligi fecit decimas reddituum & mobilium ho-
minum per omnes terras suas. reliqua vero suo loco inferius. Extat e-
iusmodi decimarum indictionis decretum a rege Philippo, assensu &
consilio Gallicanorum episcoporum sancitum, apud Rigordum in
vita eiusdem Philippi regis, easque Saladinæ decimas dictas ob bel-
lum aduersus Saladinum indictum testatur. Quod autem eiusmodi
pensitatione decimarum plurimum grauarentur ecclesiæ, atque pau-
peres angustiarentur, Petrus Blefensis scripsit epistolam 112. ad epi-
scopum Aurelianensem, hortans vt se regi talia præsumenti obiice-
ret. Est quidem digna epistola quam legant illi qui quouis prætex-
tu fauent regibus aduersus pauperes & ecclesias.

VITA ET EPISTOLÆ
CÆLESTINI PAPÆ III.

ANNO
CHRISTI
1191.

CÆLESTINVS tertius, patria Romanus, qui auctore
Rogero prius Hyacinthus diaconus cardinalis sanctæ
Mariæ dictus fuerat, subrogatus est Clementi tertio anno
Domini 1191. quarto Idus Aprilis. In vigilia paschæ sacer-
dos, ipso paschæ die pontificatû est consecutus. Henricum
sextum eius nominis regem Germaniæ vna cum vxore e-
ius Constantia imperiali consecratione Romæ donauit.
Postridie factæ coronationis Tusculana ciuitas ad peti-
tionem senatus Romanis tradita solo tenus est desolata.

Cælestinus
quando
pontifex
factus.

Cumque imperator Apuliam & Siciliam, quam Tancredus inuaserat, recuperare volens magno exercitu Salernitanam ciuitatem expugnasset, & ad obsidionem Neapolis se contulisset, Constantiam imperatricem, quam Salernitani apud se relictam proditioneque interceptam ad Tancredum in Sicilia regnantem transmiserant, Cælestinus pontifex per dominum Ægidium cardinalem diaconum e captiuitate Tancredi liberatam ad imperatorem in Germaniam, quo morbus pestifer exercitum eius inuadens ab obsidione Neapolitana eum fugarat, suis expensis honorifice remisit. Philippum Francorum regem expugnata Accone, olim Ioppo dicta, ex Palæstina reuersum magna animi constantia aliquoties admonuit, vt Botildam regis Daniæ filiam, quam prætextu consanguinitatis alia superinducta dimiserat, non obstante sanguinis propinquitate, super qua ad instantiam regis dispensauerat, ad torum reciperet. Ad instantiam Aleonoræ matris Henricum imperatorem & Leopoldum ducem Austriæ comminatione censurarum ecclesiasticarum monuit vt Richardum regem Angliæ, quem post aliquot victorias contra Soldanum obtentas ex Palæstina, initis cum Soldano triennialibus induciis, redeuntem, in sinu Adriatico naufragantem, & ad territorium Viennense appellentem, Leopoldus dux Austriæ, ideo quod vexillum eius loco signi in hospitio suspensum in cloacam proiici mandauerat, interceptit, captumque Henrici imperatoris arctissimæ custodiæ tradidit, a captiuitate vnus anni & sex septimanarum liberarent, redditisque obsidibus, eam etiam quam extorserant a captiuo ingenti pecuniarum summam integre restituerent. Vinculis solutum regem matri Aleonoræ per Moguntinum & Coloniensem archiepiscopos reddiderunt: pecuniam vero restituere contumaciter recusantes, pontifex merito gladium, quo solet punire, ecclesiasticum euaginando vtrumque excommunicauit. Leopoldus contemptor censuræ ecclesiasticæ grauem Dei vindictam in se subditisque suis expertus, tandem resipuit, & impetrata absolutione excommunicationis magno corporis cruciatu spiritum emisit. Henricus imperator in ea contumaciter obfurdescens, præter eam quam in terram sanctam miserat expeditionem, nihil pie ac lau-

dabiliter egisse inuenitur. In Siciliam veniens in eos Nortmannos qui defuncto Tancredo fauissent, tam principes superstites quam subditos incarcerando, & ementulando, carnificinam exercuit tantam, vt Constantia Augusta eius vxor, vnica Nortmannorum regia superstes propago, eundem tamquam gentis suæ exterminium indigne ferens, aduersus virum suum rebeilando exercitumque armando tandem coegerit, vt quas ipsa coniux volebat pacis conditiones acciperet. In Sicilia existens acerbissimam misit ad Alexium imperatorem Constantinopolitanum legationem, ab ipso petens quidquid terrarum olim in oriente Vvilielmus rex Siciliae ab Epidauro vsque ad Thessalonicam ciuitatem occupasset, vel vt pro his tributum penderet. Summam talentorum sexdecim auri purissimi expilatione ecclesiarum & piorum locorum male collecti impetrasset, si non morte præuentus fuisset. Nam dum hæc agebantur in oriente, post oblatam regi Angliæ satisfactionem, petitamque ab excommunicationis sententia sibi inflicta absolutionem, mortuus est mense Septembri anno Domini 1197. Friderico secundo regni Siciliae herede relicto. Quem pontifex optimus corona regia insigniuit, postquam mater eius Constantia, iuxta decretum pontificium, a communi fama de partus sui suppositione se per iuramentum expurgasset. Duces Palaestinae obitu imperatoris cognito, cum Saladini filium aduersus se venire audissent, milites ad præliandū paratos ignominiose deserentes fugarunt. De obitu Cælestini, sui que in locum illius subrogatione, Innocentius III. in epistola ad Hierosolymitanum patriarcham ista ait: Sane felicitis memoriae Cælestino patre ac prædecessore sexto Idus Ianuarii [anno Christi 1198.] viam vniuersæ carnis ingresso, & in Lateranensi basilica sepulto, tanta fuit inter fratres nostros super pontificis substitutione concordia, vt eo cælitus desiderii ipsorum aspirante, qui facit vtraque vnum, & concurrentes parietes in se angulari lapide copulauit, omnes vniuersaliter vnum saperent, & idem singulariter postularent, nos in summum pontificem ipso die depositionis eiusdem prædecessoris nostri vnanimiter affumentes, &c. Vnde patet sex annis, nouem mensibus minus duobus diebus Cælestinum Romanæ ecclesiæ præfuisse.

Otto legitime, Philippus per tyrannidem Henrico imperatori succedit.

Obitus Cælestini III.

EPISTOLA I
CÆLESTINI PAPÆ III.
AD PRÆLATOS ANGLIÆ.

Pro Vvilielmo Eliensi episcopo.

Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus archiepiscopis & episcopis in regno Angliæ constitutis salutem & apostolicam benedictionem.

CVM dilectus in Christo filius noster Richardus illustris Rex Anglorum, quando se suscepto signo crucis ad vlciscendam iniuriam Redemptoris accinxit, tutelæ regni sui curas, quod sicut vir intelligens & requirens Dominum duxit obsequio postponendum, sub apostolica protectione dimiserit, statum regni sui ac iura & honorem ipsius tanto maiori studio conseruare volumus & debemus, quanto de nostra protectione confusus maioribus periculis personam suam & res pro exaltatione sanctæ religionis exposuit, & in obsequio Creatoris laudabilius, faciente Domino cum eo signum in bonum, atque feruentius, sicut ex suis operibus elucescit, cognoscitur se habere. Cum igitur quædam tam contra regnum ipsum, quam contra venerabilem * patrem vestrum Vvilielmum Eliensem episcopum, apostolicæ sedis legatum, cui regnum tradidit gubernandum, per Ioannem comitem Moretonii, & per quosdam alios accepimus attentata, quæ nonnulla in se suspicionis continent argumenta, & si vera sunt, non in modicam noscuntur sedis apostolicæ contumeliã redundare, eidem præsumptioni tanto maturius duximus occurrendum, quanto ex mora ipsa iam dicto regi & terræ Hierosolymitanæ grauius detrimentum ac nobis & ecclesiæ Romanæ maior inde posset ignominia prouenire. Proinde vniuersitati vestræ per apostolica scripta mandamus, & in virtute obedientiæ præcipimus, quatenus si, prout nobis insonuit, memoratus comes, vel alius in iam dictum episcopum manus violentas iniicere, vel eum capere, vel iuramentum quodlibet ab eo per violentiam extorquere, seu eum in captione tenere, seu statum regni a

seue-

* fratrem

feueritate regia in recessu suo dispositum aliquatenus immutare præsumpserit, omni occasione vel simultate postposita conuenientes in vnum, prædictum comitem, & omnes antedictæ præsumptionis consiliarios, auctores, complices & fautores, accensis candelis, & pulsatis campanis, omni appellatione & excusatione nec non & personarum acceptione postpositis, publice nuntietis vinculo excommunicationis adstrictos. Et tamdiu faciatis sic excommunicatos ab omnibus arctius euitari, nec non & in terris illorum, & in aliis quas inuaserint, præter pœnitentias, & paruulorum baptismata, diuina penitus sine appellationis obstaculo prohibeatis celebrari officia: donec iam dicto legato tam a captione quam a iuramento primitus absoluto, & regno ipso in statum a prænominato rege in recessu suo dispositum reformato, cum testimonio literarum ipsius legati, & vestrarum pariter ad sedem veniant apostolicam absoluendi; scituri pro certo, quod si huius nostri executione præcepti negligentes fueritis aut remissi, non minorem in vos præstante Deo duximus ultionem, quam si prædicta iniuria personæ nostræ vel vni de fratribus nostris esset irrogata.

Datum Laterani quarto Nonas Decembris, pontificatus nostri anno primo.

EPISTOLA II.

CÆLESTINI PAPÆ III.

AD LINCOLNIENSEM ET ROFFENSEM EPISCOPOS.

De irritatione sententiæ in Dunelmensem episcopum per Eboracensem nulliter prolata.

*Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus
Lincolniensi & Roffensi episcopis, & dilecto filio abbati de
Burgo, salutem & apostolicam benedictionem.*

SICVT ea, quæ a venerabilibus fratribus coepiscopis nostris circumspectione prouida & ratione præuia statuuntur, debemus illibata seruare, ita quæ minus quoque considerate aguntur prouidentia pleniori corrigere, & in statum debitum nobis imminet reformare. Cum itaque venerabilis frater noster Gaufridus Eboracensis ar-

Concil. Tom. 28.

G

chiepiscopus in venerabilem fratrem nostrum Hugonem Dunelmensem episcopum, & quosdam alios excommunicationis sententiam promulgasset, & eorum nuntiis ad nostram præsentiam venientibus, in consistorio nostro fuisset hincinde super ea sententia & quibusdam aliis articulis plenarie disceptatū: nos cognoscentes tam in ipsum quam in alios iaculatam sententiam inconsulte prolatam fuisse, nullius causæ rationabilis munimine roboratam, eam de consilio fratrum nostrorum denuntiauimus publice non tenere, irritantes eam, ne quid auctoritatis habeat inhibentes. Vt itaque quod nos decreuimus per partes vestras publice nuntietur, per apostolica scripta vobis mandamus, vt eamdem sententiam per ecclesias vestras prædicetis auctoritate sedis apostolicæ irritatam: vt fidelium populus tam ipsi episcopo, quam aliis vna cum episcopo iniuste ligatis, fraternæ communionis participium secure impendat, & ab illorum nullatenus propter hoc communionem recedat. Datum Laterani.

EPISTOLA III.

CÆLESTINI PAPÆ III.

AD EPISCOPVM ET CLERVM EVGVBINVM.

De sancti Vbaldi canonizatione.

Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri B. episcopo, & dilectis filiis B. priori, clero & populo Eugubino salutem & apostolicam benedictionem.

BENEDICTVS Deus in donis suis, & sanctus in omnibus operibus suis, qui secundum multitudinem miserationum suarum illis qui natura fuerant filii iræ spiritum adoptionis, in quo clamamus Abba papa, indulget, & homines ex lutea materia constitutos in confortium angelorum & gloriam sua pietate assumit. Sicut factum est temporibus nostris de sanctæ recordationis Vbaldo pontifice vestro, qui cum pius & iustus, dum in carne viueret, haberetur, post transitum a vicinis & longe positus propter miracula, quæ per merita eius operatus est Deus, sanctus meruit æstimari. Impletum est in ipso quod Propheta dixit in psalmo: *Pro patribus tuis nati sunt tibi filii, constitues*

Psal. 44.

eos principes super omnem terram: memores erunt nominis tui Domine. Tu autem, frater episcope, apud sedem apostolicam constitutus, opportune & importune in humilitate qua decuit institisti, vt memoriam prædicti pontificis canonizare, & ipsum adscribere sanctorum catalogo auctoritate apostolica deberemus, consideratione habita ad religiosam vitam ipsius, & ad multa miracula, quæ per eum, postquam migravit a sæculo, Omnipotens dignatus est operari. Nos vero opus istud intuentes sensum & intelligentias nostras excedere, quia potius est diuini iudicii quam humani, cum ipse solus plene nouerit qui sunt eius, suspendimus desiderium tuum aliquamdiu, vt nobis & fratribus nostris quid potius agendum esset Spiritus sancti gratia reuelaret. Tua igitur tandem pia supplicatione inducti, & multorum episcoporum, & aliorum testimoniis inclinati, non de propriis meritis, sed de misericordia Creatoris potissimum confidentes, de communi fratrum consilio acquieuius votis vestris, & canonizantes prædictum sanctum auctoritate beatorum apostolorum Petri & Pauli, qua fungimur licet immeriti, decreuimus vt festum transitus ipsius sicut beatissimi confessoris apud vos perpetuo habeatur. Quapropter vniuersitatem vestram monemus & exhortamur in Domino, quatenus non in vacuum gratiam istam recipiatis, sed exemplo beati viri renouemini spiritu mentis vestræ, & in reuerentia Dei & prædicti sancti, & omnium aliorum, feruentiores solito existatis, & festum eius septimodecimo Kalendas Iunii hilariter annis singulis celebrare solcite operemini, quod vestra circa diuinum cultum deuotio profecisse merito videatur, & alii de facto vestro exemplum profectus assumant, & ipse vestris motus precibus pro totius ecclesiæ statu apud omnipotentem Dominum intercedat.

Datum Laterani quarto Nonas Martii, pontificatus nostri anno primo.

De peccatis expiandis & moribus emendandis.

*Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus
archiepiscopis & episcopis per Angliam constitutis
salutem & apostolicam benedictionem.*

CVM ad propulsandam iniuriam populi Christiani, & communis notam fidei abolendam, quam ei Paganorum spurcicia in captione sanctæ terræ, quæ Domini est hereditas nuncupata, perniciosè ac violenter impressit, & ad emendandam etiam ciuitatem sanctam, & sepulcrum dominicum ab Saracenorum & aliorum insuper occupantium immunditiis, ac auferendam illam per auxilium supernæ clementiæ a potestate illorum, sedes apostolica suum debitum recognoscens, per diuerfas mundi partes nuntios sæpe a suo latere, ac commonitorias literas destinauerit, & in diuina confisa clementia magnas illuc tendentibus impenderit indulgentias: licet, vt fraternitas vestra potest perpendere, ad hæc agenda per exhortationes illius viriliter ac deuote plurimi se accinxerint, & tot in transmarinis partibus Christi fideles propter hæc sæpe fuerint congregati, vt multitudo eorum oppugnantium numerum non modicum videretur excedere, & * auxiliis ac viribus etiam præualere: non multum tamen proficere potuit, vel his qui ex aduerso contendebant obeffe, pro eo, sicut ex effectu datur intelligi, quod nisus & actiones eorum qui fuerant ad partes illas profecti Domino pro parte magna displicebant. Vnde merito aliorum peccaminum, quia non in Deo sed viribus propriis confidebant, & non erat ante ipsorum oculos timor Dei, ex præconcepta superbia cor eorum permissum est obscurari, vt alia insuper agerent quæ minime conuenirent, diuinum contra se suis peruersitatibus iudicium prouocantes. Verum quia multa sunt misericordie Domini, qui etsi ad malorum peruicaciam retundendam, & subdenda ceruicorum hominum colla, discipline manus quandoque suas medicinaliter aggrauat; & vt ele-

* animis

uet opprimit & percutit, aut flagellat vt fanet: si ad eum cum debita fuerimus humilitate reuersi, & de peccatis castigati, ac de obseruandis Creatoris de cetero studio feruentiore mandatis firmum propositū assumpserimus, absque vlla poterimus hæsitatione sperare, quod affluentius gratiusque nobis assistet, & de inimicis nominis Christi plenam indulgebit de cælo victoriam, ita quod vniuersa quæ incurrimus hucusque grauamina obliuioni tradantur; omnibus conuersis retrorsum, & merita confusione ruentibus, qui oderunt Sion, & gentilibus præsumpserunt contaminationibus maculare.

Attendentibus autem, ac studio diligenti scrutantibus, quales minas populo Israeli, cum ex promissione memoratam supra terram intraret, diuina potestas tulerit, non erit dubitationis scrupulus, qui huiusmodi inquisitioni opponat, quare nostrum pro Deo inceptum conamen speratos non sit consecutum effectus. Dicitur enim illis, vt ab habitatorum illius terræ contagiis & spurcitiis abstinerent, & illorum vitia imitatione digna non ducerent, quæ ipsis possint accidere in ruinam; sed legem Domini firmo proposito & omni animi & intentionis nisu seruarent. Quibus itaque monitis si deuote ac humiliter obedirent, vnus eorum mille vinceret, ac decem ex illis decem millia. Quæ certiori postmodum experimento nouerunt, cum pauci de ipsis magnam ex illis & infinitam quasi multitudinem trucidarent: & dum deuote diuinis intenderent mandatis, non fuit ciuitas vel munitio quæ ipsorum posset euitare congressus, vel ipsorum subtrahi conamine aliquo vel consilio potestati. Quia tamen, cum eorum filii, qui Dominum, vt ibi dicitur, non nouerunt, ab illorum quæ fuerant sibi legali promulgatione iniuncta temere cœpissent obseruatione deficere, inimici eorum aduersus eos cuneos obstruentes, suæ illos potentia sapius subiugauerunt, quos denuo per diuinum sibi auxilium subegerunt, cum de commissis excessibus pœnitentes, ac reatū suum recognoscentes, humiliter pia sunt ad Deum deuotione conuersi. Satis autem indubitanter potestis agnoscere, quod cum ex subortis discordiis prouentus speratæ victoriæ Christianæ militiæ auferretur, causa erat simultatum & odiorum * frequentia in

* frequen-
tius

exercitu pullulantium, quia carnem posuerant brachium suum, & a Domino recesserant corda eorum.

Si ergo volumus sine magno labore in aduersariorum perniciem gloriosum per omnia obtinere triumphum, propter hucusque perpeffa grauamina non deficiamus animo, sed requirentes cum humilitate ac cordis contritione misericordiam Creatoris, in confusionem eorum perpetuam insuperabilem poterimus victoriam ex consueta supernæ dignationis merito benignitate sperare. Hac itaque consideratione inducti, vniuersis orbis principibus in remissionem iniunximus peccatorum, vt diuini amoris & propriæ salutis intuitu, si quis aduersus aliquem concepit qualibet occasione rancorem, & si despexerit homini, Creatori dimittat, ne vltterius dissentendi adinuicem occasio præbeatur, quæ hætenus & victoriæ nobis (vt nostis) prouentus abstulit, & maximæ multitudinis parti absque vlllo commodo periculum mortis induxit: & toto animi studio id inter se consilii reperire procurent, quo & interim valeat illud tantillum terræ Domini portionis, quæ adhuc sub Christianorum potestate tenetur, ne a peruersorum manibus occupetur, inconcusse seruari, & contra impiorum impetus sine aliquo pauore defendi, & accingatur denuo multitudo fidelium, quæ illuc sub debita & deuota humilitate itura totam possit terram & sepulcrum dominicum, deuicto & conculcato penitus occupantium furore, liberare.

Ad hæc etiam, quia ex hoc nobis & vniuerso populo Christiano nimium exuperat causa fletus, & tristari debemus omnibus modis, non lætari, dum videlicet terra, vbi steterunt pedes Domini, & salutis nostræ sunt sacramenta patrata, Gentilium occupationibus detinetur, torneamenta, quæ causa lætitiæ inuenta fuerunt & tironum exercendæ virtutis, penitus inhibemus, vt qui se voluerit exercere, ad terram illam accedat, vbi & corporis & animæ virtus viriliter poterit ac salubriter demonstrari: taliter etiam vnitati & pacis concordia adinuicem procurent intendere, vt nullus sit qui aduersus alium guerram intendat, vel armis iniuriam audeat propulzare; sed communiter potius studeant, quæ dissidentium animos studio ac labore diligenti reformat.

Si quis vero (quod non credimus) Dei timore postposito, & reuerentia nostra & fidei Christianæ contempta, contra hoc agere aliqua temeritate præsumperit, nouerit nos vobis & aliis archiepiscopis & episcopis districtius iniunxisse, vt eorum terras, qui contumaciter incepto huiusmodi duxerint insistendum, interdicto ecclesiastico supponatis, & personas etiam, si opus fuerit, excommunicationis vinculo astringatis, & faciatis vtramque sententiam inuiolabiliter obseruari. Vobis ergo per apostolica scripta districtè præcipiendo mandamus, quatenus ad ea quæ prædiximus celeriter adimplenda, omni tarditate & contradictione postpositis, vos accingatis, & studeatis per vestras dioceses, dilatione & appellatione cessante, id executioni mandare. Datum Romæ apud sanctum Petrum tertio Idus Ianuarii, pontificatus nostri anno † secundo.

† nondum
absoluto.

EPISTOLA V.

CÆLESTINI PAPÆ III.

AD EPISCOPVM LINCOLNIENSEM.

Iubet inquisitionem fieri de excessibus Eboracensis archiepiscopi.

Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri Lincolnensi episcopo, & dilectis filiis archidiaconis de Northampton, & priori de Ponte sancto salutem.

MEDIATOR Dei & hominum Dominus Iesus Christus, cuius prouidentia in sui dispositione non fallitur, totius ecclesiæ disciplinæ caput & magisterium sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ voluit reseruari, & omnes alias ipsius ordinationi & correctioni subesse: ita quod concessa ei specialiter plenitudine potestatis, eius etiam * sit ceterarum excessus corrigere, & quod laudabiliter agitur auctoritate apostolici culminis approbare. Vnde nos, quia ad eius regimen diuina sumus dispositione assumpti, ea volumus fratres & coepiscopos nostros cautela & discretione diligere, ne videamus affectum & familiaritatem eorum vocationis nostræ officio anteferre; præsertim cum habeat suos fines dilectio, qua quisque tenetur ad hominem, non ad hominis errorem diligendum, sane ad au-

* al. proprium

dientiam nostram ex personarum, & capituli Eboracen-
 sis ecclesiæ insinuatione peruenit, & id ipsum dilectorum
 filiorum nostrorum Roberti Eboracensis, & Rogeri de
 Selebi, & aliorum vndecim abbatum Præmonstratensis
 ordinis testimonia manifeste declarare videntur, quod
 venerabilis frater noster Gaufridus Eboracensis archiepi-
 scopus sacramenta iniuncti sibi officii vilipendens, vena-
 tione, aucupio, & aliis militaribus curis inutiliter occu-
 patus, ordinationi clericorum, ecclesiarum dedicationi-
 bus, aut Synodis celebrandis nec manum nec operam
 post sui promotionem adhibuit, nec abbatem aliquem
 benedixit, licet tam contra clericos quam abbates ad ma-
 ledicendum & excommunicandum linguam consueue-
 rit iuxta motum proprium indiscrete relaxare: libertates
 ecclesiæ suæ ac consuetudines approbatas euacuat & sub-
 uertit; appellationes, quæ solent esse ad remedium op-
 pressorum, ad Romanæ sedis iniuriam reduxit in contem-
 ptum; plures, pro eo quod ad nos appellationes emise-
 rant, vinculis fecit carceralibus vehementer astringi, per-
 sonas ecclesiæ suæ, post appellationem ad nos factam, ho-
 noribus & beneficiis spoliavit: quosdam canonicorum,
 appellatione contempta, excommunicationi subiecit:
 priuilegia Romanorum pontificum in eius præsentia om-
 nino auctoritate frustrantur; & qui forte alias tutus esset
 in ostensione priuilegii nostri, optati coram eo benefi-
 cium præsidii demeretur. Cum contingit aliquem ad sub-
 tractam sibi ecclesiam, vt possessionem, per iudices de-
 legatos auctoritate nostra restitui, eum, per quem de-
 buerat iudicium executioni mandari, statim sentiet inimi-
 cum. Plures enim taliter restitutos destituit, & ecclesias
 per ministros suos violenter aggrediens fores ecclesiarum
 fregisse, & eos proponitur per violentiam expulisse.
 Quamplures etiam reatum periurii fecit perniciose incur-
 rere, ipsos ab obedientia, quam archidiaconis suis cano-
 nice seruandam iuramento promiserant, quadam neces-
 sitatis violentia retrahendo. Præterea maiorem ecclesiam
 cum multitudine armatorum aggrediens fores capituli
 per violentiam confringi & asportari fecit, & bona cano-
 nicorum, & aliorum plurium, qui res suas tam in ecclesia
 quam in thesauraria deposuerant, fecit per violentiam de-
 tine-

tineri: pro quibus omnibus Eboracense capitulum ad nostram audientiam appellauit. Comperimus etiam ex testimonio prædictorum, quod ecclesiis quandoque vacantibus, præsentatas sibi ab his ad quos præsentatio pertinet personas idoneas non admittit: sed eas aut pueris aut minus honestis personis assignat, vsus pariter præsentantis & instituentis officio; aut facit eas ex sola voluntate vacare, vt earum fructus ipsius vsibus applicentur, & quod sustentationi alicuius clerici honesti debebatur sibi non metuit retinere. Adiecerunt etiam, quod cum spiritualia dona gratis debeant & sine prauitate distribui, frequenter cum donat ecclesiam, aut eam scindit per partes contra statuta ecclesiæ canonica, aut in ea nouam & indebitam retinet pensionem, & quamplures excommunicatos vel suspensos non nisi pecunia interueniente absoluit, religiosi vero viri & honesti in conspectu eius despecti & contemptibiles fiunt: viles & suspectæ personæ de facili familiaritatem eius & gratiam assequuntur. Vnde, si sic viuatur & in talibus fuerit conuersatio sua, timendum est ne gregi sibi commisso potius sit lapis offensionis & scandali petra, quam eruditionis exemplum, vel contra spirituales nequitias solatium aut tutela. Quia igitur quæ præmissa sunt solitudinem inquisitionis exposcunt, discretioni vestræ, de qua plene confidimus, inquisitionem horum duximus committendam; per apostolica scripta præcipiendo mandantes, quatenus ad Eboracensem ecclesiam accedatis, & conuocatis abbatibus, & prioribus, & aliis ecclesiasticis personis Eboracensis diocesis, diligentius inquiratis, vtrum Eboracensem ecclesiam & prouinciam tam inutiliter & perniciosè tractauit; & si super præmissis legitimi accusatores apparuerint, audiatis quæ contra præfatum archiepiscopum duxerint proponenda: & eis diligenter auditis & cognitis, attestaciones sub sigillis vestris inclusas nobis transmittere procuretis, assignantes partibus terminum competentem, quo sufficienter instructæ ad apostolicam sedem accedant, quod canonicum est ibi, dante Domino, recepturæ. Si vero accusatores defecerint, & fama publica fuerit contra ipsum, ei purgationem cum tribus episcopis, & totidem abbatibus auctoritate nostra, sublato appellationis obstaculo, indica-

Conc. Tom. 28.

H

tis, in qua si forte defecerit, ipsum ab archiepiscopali officio & administratione suspensum apostolico conspectui faciatis presentari, vt, auctore Domino, ibi plenius doceatur qualiter eum & sibi confimiles in domo Dei oporteat ministrare. Si vero idem archiepiscopus aliquid contra eos duxerit proponendum, illud nihilo minus audiatis, & ad nos sub figillis vestris transmittatis inclusum, vt super his quod canonicum fuerit statuatur. Sane si dictus archiepiscopus in elusionem mandati nostri, antequam citatio vestra ad eum perueniat, appellationem interposuerit, vel iter arripuerit ad sedem apostolicam veniendi vos ei terminum trium mensium statuatis; infra quem se debeat in propria persona nostro conspectui presentare. Quod si non fecerit, vos eum extunc ab omni pontificali officio & archiepiscopatus administratione denuntietis auctoritate nostra, remota appellatione, suspensum. Quod si omnes his exequendis interesse nequiueritis, duo vestrum nihilo minus ea exequantur.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sexto Idus Iunii, pontificatus nostri anno quarto.

EPISTOLA VI.

CÆLESTINI PAPÆ III.

AD DECANVM ET ARCHIDIACONOS
LINCOLNIENSIS ECCLESIE.

Contra Gaufridum Eboracensem archiepiscopum.

Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis Haime decano Lincolnie, & Rogero de Leicestrie, & Vinemero de Northampton, archidiaconis in Lincolnensi diœcesi constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

EXPOSVERVNT nobis dilectissimi filii nostri, Simon decanus, capitulum ecclesie sancti Petri Eboraci, quod post appellationem ad nos interpositam clerici de capella venerabilis fratris nostri eiusdem ecclesie archiepiscopi, & quidam alii eiusdem ciuitatis in cathedrali ecclesia, in graue præiudicium ipsorum canonicorum intrusi, ex-

clusis vicariis & clericis eiusdem ecclesiæ, in ea ministrare, & contra approbatam & antiquam consuetudinem loca & stalla personarum in choro & capitulo vsurpantes ordinem ecclesiæ peruertere præsumserunt. Volentes vero huiusmodi præsumptionibus, prout conuenit, obuiari, discretionem vestram per apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus, si vera sunt quæ præmissimus, præsumptores illos, vt ipsi ecclesiæ sancti Petri & canonicis super his in præsentia vestra debitam satisfactionem exhibeant per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compellatis. Damna etiam, quæ per eodem clericos prædicto capitulo constitit irrogata, sicut iustum fuerit, resarciri faciatis: quod si omnes his exequendis interesse nequiueritis, duo vestrum ea nihilo minus exequantur. Datum Romæ apud sanctum Petrum secundo Kalendas Iunii, pontificatus nostri anno quarto.

EPISTOLA VII.
 CÆLESTINI PAPÆ III.
 AD HVBERTVM ARCHIEPISCOPVM
 CANTVARIENSEM.

Ei legationem apostolicæ sedis committit.

*Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri Huberto
 Cantuariensi archiepiscopo apostolicæ sedis legato salutem
 & apostolicam benedictionem.*

SINCERITAS deuotionis & fidei consueta, quam Anglicana semper ecclesia circa sacrosanctam Romanam ecclesiam conseruauit, in tua (sicut bene confidimus) prouidentia, & virtute reffloruit, & placidi feruoris accipit acceptabile * incrementum, talis enim ad Romanam ecclesiam tuæ fraternitatis emanauit opinio, quæ in tuæ honestatis odore nos recreat, & constantiæ quam habes vigore confortat; ita vt confidentiam, quam de tua probitate concepimus, in nostro iam apertius opere declaremus. Supplicante itaque carissimo in Christo filio nostro Richardo illustri rege Anglorum, & vniuersis suffraganeis Cantuariensis ecclesiæ, vt Anglicana ecclesia legatum

Concil. Tom. 28.

H ij

* *al. sacramentum,*

apostolicæ sedis pro suis & regni profectibus obtineret; tum pro deuotione, quam ad Cantuariensem ecclesiam pro meritis illius gloriosi martyris habemus; tum pro tua probitatis & honestatis intuitu, eorum precibus assensum præstitimus & fauorem, maxime quia multum credimus ecclesiæ & regni vtilitatibus expedire, si talem in ministerio supradicto regio illa recipiat, qualem prædicti regis, & eorum instantia de conuersationis merito & fidei deuotione commendat: ideoque nos ad honorem Dei, & Cantuariensis ecclesiæ salutem, & pacem per totum regnum Angliæ (non obstante exceptione vel priuilegio venerabili fratri nostro Gaufrido Eboracensi archiepiscopo, aut ecclesiæ suæ vel alii facto) officium tibi legationis concedimus, per apostolica scripta mandantes, quatenus illam cum fraternæ obedientiæ humilitate suscipias, & secundum datam tibi cælitus facultatem ad emendandum ea quæ necesse est emendari, & ad statuenda quæ fuerint statuenda, debitæ diligentiam manum auctoritate ipsius legationis apponas; ita nimirum in omnibus reuerentiam matris tuæ Romanæ ecclesiæ promptâ deuotione custodiens, vt eam de profectu ministerii, quod tibi lata committit, tuis etiam facias operibus lætiores. Datum Laterani xv. Kalendas Aprilis, pontificatus nostri anno iv.

EPISTOLA VIII.

CÆLESTINI PAPÆ III.

AD OMNES ANGLIÆ EPISCOPOS.

De reuerentia exhibenda Huberto Cantuariensi archiepiscopo, sedis apostolicæ legato.

Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus in Christo Eboracensi archiepiscopo, & vniuersis episcopis, & dilectis filiis abbatibus & prioribus, & aliis ecclesiarum prælatis per regnum Angliæ constitutis salutem & apostolicam benedictionem.

DIVINÆ sapientiæ inscrutabilis altitudo sacrosanctam ecclesiam in huius mundi latitudine stabiluit, & ita regimen & gubernationem in ipsius inimitabili prouisione esse voluit, vt ad eam salubriter gubernandam plures assumerentur in partem sollicitudinis, quamuis pro vnita-

tis ecclesiasticæ firmamento Romana ecclesia acceperit plenitudinem potestatis: voluit enim, vt secundum quod ecclesiam alloquitur in Propheta, pro patribus eius filii nascerentur, qui super omnem terram principes constituti virtutum meritis, & verbo doctrinæ rudes ad fidem prouectos ad iustitiam erudirent. Vnde sacrosancta Romana ecclesia, cui Dominus super ceteras contulit ecclesiæ magistratum, pium ad alias materna prouisione respectum prouidit ab initio, & laudabili hætenus consuetudine custodiuit, vt de diuersis mundi partibus ad earum ministerium implendum viros prudentes assumeret: quorum auctoritas & doctrina sub Romani pontificis moderamine constituta quod ipse non poterat procul distantibus ecclesiis ministraret. Vnde nos, qui licet insufficientibus meritis in sublimi sumus eiusdem specula constituti, patrum nostrorum vestigiis inhærentes, ita intendimus cum Dei adiutorio iniunctum nobis ministerium circa proximas ecclesias gerere, vt his, a quibus etiam positione distamus, opportuna debeat prouidentia non deesse. Specialiter autem ad præsens Anglicanam ecclesiam paternæ considerationis acie intuentes, ad salutem ipsius, & speciales in Christo profectus, communi consilio fratrum nostrorum decernimus vt venerabilis frater noster Hubertus Cantuariensis archiepiscopus, de cuius meritis, & virtute, sapientia, pariter & doctrina ecclesia vniuersalis congaudet, ministerio legationis accepto, vices nostras ad honorem ecclesiæ & totius regni salutem & pacem per totum regnum Angliæ (non obstante exceptione vel priuilegio tibi aut ecclesiæ tuæ, frater archiepiscope, vel alii factò) libere exequat. Præsentium itaque auctoritate vniuersitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus eidem tamquam apostolicæ sedis legato reuerentiam exhibeatis debitam & honorem; atque eius salubria monita & mandata recipiatis humiliter & seruetis, quæ auctoritate legationis, qua fungitur secundum Dominum, duxerit statuenda firmiter obseruantes.

Datum Laterani decimoquinto Kalendas Aprilis, pontificatus nostri anno quarto.

FRAGMENTVM EPISTOLÆ IX.
CÆLESTINI PAPÆ III.
AD ARCHIEPISCOPVM SENONENSEM.

*Iubet vt Francorum regem moneat recipere uxorem prætextu
consanguinitatis dimissam.*

Nos itaque, qui ipsum regem Francorum specialiter in visceribus nostris caritatis diligimus, per dilectum filium nostrum C. subdiaconum apostolicæ sedis legatum, ad hoc specialiter missum, rogauimus eundem, vt reginam suam, quam a se consilio iniquo amouerat, affectu maritali tractaret: nec illis aures accommodaret qui pro lucro reputant, si possunt inter aliquos odium & discordiam seminare. Inde est quod illam diuortii sententiam, contra iuris ordinem prolatam, de fratrum nostrorum consilio penitus irritantes, fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus firmiter & præcipimus, quatenus, si prædictus rex, ista viuente, aliam superducere voluerit, vos auctoritate apostolica id eidem inhibere curetis.

EPISTOLA X.

CÆLESTINI PAPÆ III.
AD HVBERTVM CANTVARIENSEM
ARCHIEPISCOPVM.

De negotiis terræ sanctæ.

Vos autem, fratres archiepiscopi & episcopi, quibus cura animarum & sollicitudo commissâ est, precibus instantes ad Dominum incessanter, subditos vobis populos inducatis, vt assumpto crucis signaculo ad confutandos fidei Christianæ persecutores accingantur. Speramus siquidem, & vos sperare debetis, quod Dominus in verbo prædicationis & orationis vestræ rete laxabit in capturam, & tales ad defensionem orientalis prouinciæ propitius excitabit, quorum potius exigentia meritorum, quam armorum fiducia exurget Deus, & inimici eius dissipabuntur, & fugient a facie eius qui oderunt eum. Nos autem illis, qui pro diuinitatis amore huius peregrinationis laborem assumere, &, quantum in se fuerit, implere

studuerint, de indulto nobis a Domino auctoritatis officio illam remissionem impositæ pœnitentiæ per sacerdotale ministerium facimus, quam prædecessores nostri suis noscuntur temporibus statuisse: vt videlicet qui corde contrito & humiliato spiritu laborem huius peregrinationis assumpserint, & in pœnitentiam peccatorum hoc iter expedierint, si in fide decesserint, plenam suorum criminum indulgentiam, & vitam consequentur æternam. Bona quoque ipsorum, ex quo crucem acceperint, cum familiis suis sub Romanæ ecclesiæ, nec non & archiepiscoporum, aliorumque ecclesiæ prælatorum protectione consistant, & nullam de his, quæ in susceptione crucis quiete possederunt, (donec de ipsorum reditu vel obitu, certissime cognoscatur) iacturam vel perturbationem sustineant vel quæstionem, sed bona ipsorum integra remaneant interim & quietæ.

Illi autem qui in subsidium terræ illius de bonis suis illuc transmiserint de peccatis suis veniam consequentur, iuxta moderamina prælatorum. Hunc tibi, frater archiepiscope, oneris huius laborem duximus iniungendum, mandantes, vt apud carissimum in Christo filium nostrum illustrem Anglorum regem, qui terram sanctam sub trium statuit treguis annorum, vt ad defensionem illius terræ milites & pedites bene instructos transmittat, assiduis exhortationibus elaboret: prouinciam circumiens Anglicanam, opportunis & importunis prædicationibus instet, vt pro defensione Christianitatis assumpto crucis signaculo, terram visitent transmarinam.

EPISTOLA XI.

CÆLESTINI PAPÆ III.

AD SIMONEM DECANVM EBORACENSEM.

De administratione eiusdem diœcesis.

*Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio Simoni
decano Eboracensi salutem & apostolicam
benedictionem.*

CVM vniuersalis ecclesiæ regimen nobis licet insufficientibus diuina fauente gratia sit commissum, & sin-

gularum ex eis casibus præcauere teneamur & vtilitibus prouidere, illud nobis est summo opere præcauendum, ne inde ecclesiæ in temporalibus vel spiritualibus detrimentum incurrant, vnde ipsarum honorem & commodum credimus procurare. Cum enim pensatis personarum meritis, & diligenter inspectis, aliquis iuxta suorum exigentiam meritorum per nos fuerit suæ dignitatis potestate suspensus, & ab ecclesiarum prælatione ad tempus amotus, ne subditis pastoris cura priuatis malignandi materia tribuatur & occasio litigandi, eis in tali debemus prouidere persona, quæ & litigantium dirimere quæstiones, & subditorum excessus corrigere nouerit; & quantum sui officii debitum patitur, & diligit, & affectet. Inde est, quod cum Eboracensis archiepiscopus, eius actibus exigentibus, & contumacia faciente, qui abusus patientia nostra, neque a suis iniquitatibus destitit, nec nostro se conspectui, indulto sibi misericorditer termino, præsentauit, ab vsu pallii, & episcopalis officii executione, a ministracione quoque tam spiritualium quam temporalium, & beneficiorum perceptione nostra sit auctoritate suspensus; discretioni tuæ auctoritate præsentium duximus indulgendum, vt cum consilio canonicorum in Eboracensi ecclesia residentium clericorum Eboracensis diocesis excessus corrigere valeas; & querelantium tam clericorum quam laicorum Eboracensis diocesis controuersias, quæ iudicio exigunt ecclesiastico terminari, canonicè definire, canonica seueritate, appellatione remota, percellens eum qui super hoc contumaciter duxerit resistendum, donec eidem ecclesiæ aliter fuerit sollicitudine nostra prouisum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessions infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incursum.

Datum Laterani decimo Kalendas Ianuarii, pontificatus nostri anno quinto.

EPI-

EPISTOLA XII.
CÆLESTINI PAPÆ III.

AD CLERICOS EBORACENSES.

Eiusdem argumenti.

Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis vniuersis abbatibus, prioribus, archidiaconis, decanis, & aliis clericis, comitibus, & baronibus, & aliis in Eboracensi prouincia constitutis, salutem & apostolicam benedictionem.

QVAM misericorditer Romana ecclesia super facto Eboracensis archiepiscopi processerit videre licet, si literarum nostrarum tenorem, quas vtraque partium a sede apostolica diuersis temporibus impetrauit, diligenter attendatis. Cum enim, significantibus dilectis filiis decano & capitulo Eboracensi, & non paucis abbatibus, prioribus, & aliis ecclesiæ prælatis in regno Angliæ constitutis, ad apostolatus nostri audientiam peruenisset, dictum archiepiscopum, pastoralis officii debito prætermisso, sæcularibus negotiis implicari, & non diuinis obsequiis, non clericis ordinandis, non ecclesiis dedicandis, non Synodis celebrandis, non benedicendis abbatibus, sed venationibus & aucupio totius animi sui studium applicare, & exercere alia quæ commisso sibi officio pontificali & honori non modicum derogant; non statim formauius iudicium contra eum, sed inquisitionem famæ ipsius venerabili fratri nostro Lincolnensi episcopo, & dilectis filiis archidiacono de Northamtun & priori de Ponte * fracto duximus committendam; cupientes ipsum archiepiscopum per interminationem suspensionis, si de his quæ nobis fuerant significata constaret, vel si ea legitime comprobari non possent per exhibitionem canonicæ purgationis, quam ei cum tribus episcopis & totidem abbatibus feceramus indici, a suis excessibus deterrere, & ad veritatis tramitem reuocare. Verum quoniam idem archiepiscopus, antequam citatio eorumdē iudicum peruenisset, ad sedem appellauit apostolicam, dicti iudices iuxta literarum nostrarū tenorem, spatio ei trium mensium indulto, Kalendas Iunii, quo appellationem interpositam prosequi non differret, ipsi procurauerunt pro termino assi-

Concil. Tom. 28.

I

gnare. Deinde vero cum archiepiscopus ipse iter arripuisset ad sedem apostolicam veniendi, timens ne propter inclementiam aeris aliquod personæ ipsius periculum eueniret, a nobis literis & nuntiis postulauit, vt statutum sibi terminum deberemus misericorditer prorogare: nos vero precibus ipsius annuentes, & credentes quod eo citius de suis excessibus pœniteret, quod nos ad audiendas petitiones suas magis propitios & faciles inueniret, terminum vsque ad octauas B. Martini proximo præterituras prosequendæ appellationis ad ipsum purgandû statuimus, memoratis iudicibus dantes nihilo minus in mandatis, vt si tûc inde archiepiscopus nostro aspectui neglexerit se præsentare, exinde iuxta priorum literarum tenorem in causâ procederent, & quæ ipsis per easdem literas mandata fuerant exequi procurarent. Ceterum memorato termino iam transacto, cum ad Romanam ecclesiam nec accesserit, nec aliquem miserit responsalem, qui absentiam suam quolibet modo excusaret, ipsius inobedientiam & contumaciam attendentes, ipsum ab vsu pallii, & pontificalis officii executione, administratione etiam tam temporalium, quam spiritualium, ac perceptione beneficiorum duximus suspendendum; memoratis iudicibus per apostolica scripta mandantes, vt eum per totam Eboracensem diocesim, & prouinciam suspensum a nobis publice statuunt nuntiare. Ideoque vniuersitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus eidem archiepiscopo, vel officialibus eius, nec in spiritualibus nec in temporalibus præsumatis aliquatenus respondere: sed si quas inter aliquos vestrum in Eboracensi diœcesi positorum quæstiones oriri contingat, quæ iudicio ecclesiastico debeant terminari, ad audientiam dilecti filii nostri Simonis Eboracensis decani easdem controuersias deferatis, ipsius iudicium recepturi humiliter, & firmiter seruaturi; scientes nos eidem decano de solita sedis apostolicæ misericordia indulgisse, vt cum consilio canonicorum suorum in Eboracensi ecclesia residentium excessus corrigat clericorum, & eorum ac laicorum qui ecclesiasticam audientiam exigunt, in Eboracensi diœcesi definiat quæstiones.

Datum Laterani decimo Kalendas Ianuarii, pontificatus nostri anno quinto.

EPISTOLA XIII.
 CÆLESTINI PAPÆ III.
 AD LINCOLNIENSEM EPISCOPVM.

Eiusdem argumenti.

Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri Lincolniensi episcopo, & dilectis filiis archidiacono de Northampton, & priori de Ponte fracto, salutem & apostolicam benedictionem.*

* al. sancto.

CVM sacrosancta Romana ecclesia super immobile fundamentum, lapidem scilicet angularem & verum, perpetua stabilitate fundata, de se ipsa Veritate dicente, *Super hanc petram ædificabo ecclesiam meam*, per beati Petri Matth. 16. merita ecclesiarum omnium magisterium cepit & primatum, ad principem apostolorum Domino protestante, *Si diligis me, pascue oues meas*, & non solum corporum, Iohn. 21. sed etiam animarum iudiciariam accepit potestatem; eodem apostolorum principe audiente a Domino: *Quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum in cælis*: nos, quos non propria merita, sed sola diuina miseratio ad summi pontificatus apicem euocauit, si iudicia nostra recta volumus & prouida deliberatione formare, & potestate nobis tradita non abuti, illius debemus, quantum humana permittit fragilitas, exempla sectari, in quo sedes apostolica fundata consistit, & a quo ceterarum ecclesiarum curam suscepit & ligandi atque soluendi plenitudinem potestatis. Mirabilis enim super omnia Deus, & inscrutabilis diuini consilii altitudo, licet incomprehensibilia sint iudicia eius, & inuestigabiles viæ ipsius, aliquid tamen ex his, quæ in inferioribus operatur, si recte conspiciamus, nobis & aliis ecclesiarum prælatis in forma iudicii innuit imitandum, qui cum sterilem arborem de vinea sua, iuxta illud euangelii, præceperit succidendam, ne terram fertilem occuparet, præmisit dicens: *Ecce tres anni sunt, ex quo* Luc. 13. *venio quærens fructum in ficulnea hac, & non inuenio; succide ergo illam.* Hoc siquidem nos, licet minimi, & humanæ fragilitatis subiacentes defectibus, intra nos ipsos assidua meditatione pensantes, auditis excessibus Eboracensis archiepiscopi, & de inhonesta vita, & de inutili conuersa-

Concil. Tom. 28.

I ij

tione eius rumoribus in nostra & fratrum nostrorum audientia recitatis, non statim formauius iudicium contra eum, sed exemplo illius, cuius miserationes super cetera opera eius, vt sterilis arbor pullularet in fructus, & vigorem reciperet iam amissum, non modico temporis spatio ad correctionem ipsius, multiplicatis literis & mandatis non destitimus laborare; nunc eum ad viam salutis nostris monitis reuocantes, nunc per interminationem suspensionis officii & beneficii deterrentes ab iniquitatis suae semitis & erroris, sicut vobis qui totam rei seriem & processum negotii quoad ordinem agnouistis credimus manifestum. Sane ad audientiam nostram ex personarum & capituli Eboracensis ecclesiae insinuatione peruenit, & id ipsum dilectorum nostrorum Roberti de Eboraco & Rogeri de Selebi, & aliorum vndecim abbatum Præmonstratensis ordinis testimonia manifeste declarare videntur, quod Gaufridus Eboracensis archiepiscopus sacramenta iniuncti sibi officii vilipēdens, venatione, aucupio, & aliis militaribus curis inutiliter occupatus, ordinationi clericorum, ecclesiarum dedicationibus, aut Synodis celebrandis, nec manum nec operam post sui promotionem adhibuit, nec abbatem aliquē benedixit, licet tam contra clericos quam abbates ad maledicendum & excommunicandum linguam consueuerit iuxta motum proprium indiscrete laxare. Libertates ecclesiae suae, ac consuetudines approbatas euacuat ac subuertit; appellationes, quae solent esse ad remedium oppressorum, ad Romanæ sedis iniuriam reduxit in contemptum: & plures pro eo quod ad nos appellationem emiserant vinculis fecit carceralibus vehementer adstringi. Personas ecclesiae suae post appellationem ad nos factam honoribus & beneficiis spoliavit; quosdam canonicorum appellatione contempta excommunicationi subiecit: priuilegia Romanorū pontificum in eius praesentia sua omnino auctoritate frustrantur: & qui forte alias tutus esset, in ostensione priuilegii nostri, oprati coram eo praesidii beneficium demeretur. Cum contingit aliquem ad subtractam sibi ecclesiam vel possessionem per iudices delegatos auctoritate nostra restitui, eum, per quem iudicium debuerat executioni mandari, statim sentiet inimicum. Plures enim taliter restitu-

tos destituit, & ecclesias suas per ministros suos violenter aggrediens fores earum fregisse, & eos proponuntur per violentiã expulisse: quamplures reatum periurii fecit perniciosè incurrere: ipsos ab obedientia, quam archidiaconis suis canonicè seruandam iuramento promiserant, quadam necessitatis violentia retrahendo: præterea maiorem ecclesiam cum multitudine armatorum aggrediens, fores capituli per violentiam confringi & asportari fecit, & bona canonicorum & clericorum plurium, qui res suas tam in ecclesia quam in thesauraria ibi deposuerant, fecit per potentiam detineri: pro quibus omnibus Eboracensè capitulum ad nostram præsentiam appellauit. Comperimus etiam ex testimonio prædictorum, quod ecclesiis quandoque vacantibus præsentatas sibi ab his ad quos præsentatio pertinet personas idoneas non admittit; sed eas aut pueris & minus honestis personis assignat, vsus pariter & præsentantis & instituentis officio, aut facit eas de sola voluntate vacare, vt earum fructus vsibus ipsius applicentur, & quod sustentationi alicuius honesti clerici debebatur sibi non metuit retinere. Adiecerunt etiam, quod cum spiritualia dona gratis debeant & sine prauitate distribui, frequenter cum donat ecclesiam, aut eam scindit per partes contra statuta canonica, vel in ea sibi nouam & indebitam retinet * possessionem, & quamplures excommunicatos, vel suspensos, non nisi pecunia interueniente absoluit: religiosi vero & honesti viri in conspectu eius despecti & contemptibiles fiunt; viles & suspectæ personæ de facili familiaritatem eius & gratiam assequuntur. Nos vero de rumoribus tam profanis auditis non semel, sed sæpius, & tam prædictorum quam aliorum prælatorum in regno Angliæ, & in Eboracensi provincia positorum literis nostris auribus frequentius inculcatis volentes eum a suis excessibus detertere, & ad exequendum pastoralis officii debitum reuocare, inquisitionem famæ ipsius vobis duximus committendam, vt conuocatis abbatibus, & prioribus, & aliis ecclesiasticis personis Eboracensis diœcesis, inquireretis de præmissis diligentius veritatem, & si accusatores legitimi procederent contra eum, auditis quæ proponerentur hinc & inde, & depositionibus testium redactis in scriptis, eas sigillo-

* pensio-
nem,

rum uestrorum signatas munimine ad sedem apostolicam transmittere deberetis; assignato partibus termino competenti, quo ad audiendam sententiam nostro se conspectui præsentarent. Hoc etiam iisdem literis meminimus fuisse insertum, ut deficientibus accusatoribus, si fama publica faceret contra eum, purgationem ipsius cum tribus episcopis & totidem abbatibus, sublato appellationis obstaculo, indicere curetis. In qua si forte deficeret, ipsum ab archiepiscopali officio & administratione suspensum nostro faceretis conspectui præsentari; si vero archiepiscopus memoratus, antequam citatio uestra perueniret ad ipsum, ad sedem apostolicam appellaret, induciis eorum trium mensium indultis, si infra eos interpositam appellationem prosequi negligeret vel differret, ipsum ab omni pontificali officio & archiepiscopatus administratione nostra nuntiaretis auctoritate suspensum. Quia vero idem archiepiscopus, antequam per vos citaretur ad causam, sicut nobis suis literis & nuntiis intimauit, sedem curauit apostolicam appellare: & vos ei ad prosequendam appellationem Kalendas Ianuarii pro termino assignastis, ipsius laboribus & expensis parcere disponentes, ac timentes, si æstiuo tempore ad Urbem accederet, aliquod personæ ipsius ex aeris inclementia periculū proueniret, cum, sicut nobis intimatum fuerat, iter arripuisset ad sedem apostolicam ueniendi, & paratus existeret de obiectis sibi criminibus respondere, de solita sedis apostolicæ benignitate prosequendæ appellationis ab ipso usque ad octauas beati Martini proximo præterituras terminum duximus prorogandum; omnia quæ fuerunt contra eum impetrata usque ad eundem terminum suspendentes, & reuocantes in statum pristinum quidquid contra eum post appellationem ad nos interpositam priorum literarum obtentu fuisset a nobis vel aliis immutatum. Vobis etiam per apostolica scripta distincte mandauimus, ut, nisi in octauis sancti Martini nostro conspectui se præsentaret, iuxta formam primæ commissionis, sublato cuiuslibet contradictionis & appellationis obstaculo, procedere nullatenus differretis. Verum quoniam memoratus archiepiscopus abusus patientia nostra, nec ad Romanam ecclesiam accessit, nec responsalem aliquem destinauit,

qui vel eius absentiam excusaret, cum eum non modicum ultra præfixum sibi terminum misericorditer curauerimus expectare, licet eo ipso videatur confessus de crimine, quod nostro se conspectui præsentare neglexit, ipsum ab usu pallii, & omnis episcopalis officii executione, a ministracione quoque tam spiritualium quam temporalium, & beneficiorum perceptione ipsius Eboracensis ecclesiæ, & prouinciæ duximus suspendendum; vt sic saltem a suæ iniquitatis pertinacia resipiscens canonicæ seueritatis censuram in se non exigat fortius exerceri. Ideoque discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, atque præcipimus, quatenus eum per omnes ecclesias Eboracensis diocesis & prouinciæ suspensum a nobis publice nuntietis: omnibus clericis & laicis eiusdem prouinciæ ex parte nostra firmiter iniungentes, ne ipsi archiepiscopo vel officialibus eius in temporalibus vel spiritualibus respondere præsumant, donec de ipso archiepiscopo aliud duxerimus statuendum. Mandamus autem & per vos volumus in Eboracensi dicecesi nuntiari, vt si forsitam inter aliquos quæstiones moueri contingat, quas ecclesiastico iudicio conueniat terminari, ad audientiam dilecti filii nostri Simonis Eboracensis decani, cui cum consilio canonicorum in eadem ecclesia residentium, & clericorum excessus committimus corrigendos, & litigantium tam clericorum quam laicorum controuersias decidendas, referant, ipsius iudicium suscepturi humiliter, & firmiter seruaturi. Ad hæc omnia, quæ auctoritate literarum nostrarum, antequam ad vos secundarum notitia peruenisset, super negotiis eundem archiepiscopum contingentibus tam restitutionibus ablatorum, quam de aliis prouide & rationabiliter statuistis, rata decreuimus permanere: mandantes vt auctoritate nostra suffulti, ad Eboracensem ecclesiam accedentes, iuxta priorum literarum tenorem, tam in inquisitione famæ, quam restitutione ablatorum canonicis facienda, nihilo minus procedatis, non impediante appellatione vel absentia archiepiscopi memorati, nec obstantibus literis in primarum literarum præiudicium hæcenus impetratis. Ad hæc, præsentium vobis auctoritate iniungimus, quatenus sententiam excommunicationis in quosdam canonicos, vicarios, clericos & seruientes

canonicorum Eboracensis ecclesiæ, ab eodem archiepiscopo post appellationem ad nos interpositam, promulgatam, irritam iudicetis penitus & inanem; ita tamen, ut dictos canonicos & alios in eadem sententia nominatos ad maiorem cautelam auctoritate apostolicæ sedis absoluat. Omnes autem illos, qui in Benedictum clericum supradicti decani, Gualterum presbyterum, Richardum de Semare, & quinque de Cauel clericos, & alios clericos Eboracensis ecclesiæ, manus temerarias iniecerunt, vel qui eis violentiam præceperunt inferri, tamdiu nuntietis, appellatione remota, excommunicationis vinculo detineri, donec passis iniuriam congrue satisfecerint, & cum vestrarum testimonio literarum ad sedem veniant apostolicam absoluendi. Quod si omnes his exequendis nequiveritis interesse, duo vestrum ea nihilo minus exequantur. Datum Laterani x. Kalendas Ianuarii, pontificatus nostri anno quinto.

EPISTOLA XIV.

CÆLESTINI PAPÆ III.

AD HVBERTVM CANTVARIENSEM EPISCOPVM.

De negotiis terræ sanctæ.

Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri Huberto Cantuariensi archiepiscopo, & apostolicæ sedis legato, salutem & apostolicam benedictionem.

Ex parte tua in audientia fuit nostra propositum, quod multi sunt in Anglia, qui, ut sepulcrum Domini visitarent, & illi terræ sanctæ in qua steterunt pedes Domini subsidium opportunum conferrent, crucem dominicam assumpserunt; & licet votum possint perficere, tamen ab executione eiusdem se subtrahunt in suarum periculum animarum. Sunt etiam quidam, qui licet crucem suscepserint; pro paupertate tamen & corporis debilitate, vel alia iusta causa, emissum votum non possunt, sicut conuenit, adimplere. Verum quia quid super his agendum sit circa eos nos duxit fraternitas tua consulendos, auctoritate tibi præsentium respondemus, per apostolica scripta mandantes, quatenus omnes illos, qui votum ta-

le emiserunt, sicut dictum est, & ad illud explendū propriæ suppetunt facultates, nisi ex iusta causa omittendum, eos ad exequendum quod gratis vouisse dicuntur per censuram ecclesiasticam, appellatione remota, compellas. Ceterum de his qui paupertate & corporis debilitate, vel alio iusto impedimento, votum quod emisisse noscuntur, non possunt (sicut conuenit) adimplere, volumus vt, cum super his veritas tibi fuerit declarata, pœnitentia congrua eis iniuncta, licentiam eis tribuas remanendi: eisdem firmiter iniungens, vt, quam cito exequendi votum suum libera eis fuerit attributa facultas, id exequi sine dilatione aliqua non postponant. His vero, quos pro infirmitate corporis tibi constiterit nullatenus posse in propria persona votum suum prosequi, vnam personam idoneam, vel plures (secundum quod facultates eorum suppetierint) vltra mare transmittant in suis expensis, per annum, vel amplius iuxta tuum arbitrium, ibidem in Iesu Christi obsequio moraturas. Datum Laterani secundo Idus Ianuarii, pontificatus nostri anno v.

EPISTOLA

PHILIPPI BELVACENSIS EPISCOPI

AD CÆLESTINVM PAPAM.

De captione sua.

Venerabili domino & patri Cælestino summo pontifici Philippus Beluacensis episcopus salutem & obedientiæ canonicæ deuotionem.

SVPERNÆ dignitatis fauor felicitatem vestram & multiplices successus euexit in altum, ad memoriam reducens illud legale: Infôntes inuitat ad culpam, qui fontes præterit impunitos. Vniuersis ecclesiis iam quasi notorium habetur, quam irreuerenter quamque inhumaniter in dominum suum regem Francorum rex Angliæ iam pridem insurrexerit, similis homini qui montem magnum fune circumligatum tentat deiicere, afferens igitur secum ignem & gladium, subnixus etiam apostaticis Braibancenorum cohortibus, patriam nostram irruerat, circûquaque depopulando. Quod cum vidissem, illius legalis non immemor, Vim vi repellere licet, & illius, Pugna pro patria, militum & ciuium cuneis, & aciei procerum

Conc. Tom. 28.

K

immixtus, hostibus irruentibus obuam exiui. Sed humanis nouerca fortuna consiliis propositum rei sinistro mancipauit effectui. Captus quidem ibi sum, & vinculis grauibus & catenis addictus; nec ordinis dignitas nec Dei reuerentia remedii aliquid vel mitigationis mihi contulerunt. Taliter ergo rex Angliæ in christum Domini more lupino sæuire non formidauit; nec vestris auribus incognitum existimamus. Quid ergo dissimulatis? Quis pater videret filium errare, & taceret? Quis virga filium non percuteret, vt gladium non incurreret? Desperat pater de filio, cum comminatione non corripit vel flagello. Luce quidem clarius elucescit quod rex Angliæ, ceterique complices sui, qui violenter manus in nos iniecerunt, dictæ sententiæ Canonem inciderunt; iniurias nobis & molestias enormiter illatas vestræ paternitati lacrymabiliter insinuamus lacrymis nostris: & petitioni clementer descendatis. Indignum est siquidem subiectorum petitionem ad vos directam vacuam reuerti & inanem, quæ & humilitatem redolet, & rationis subnixa est præsidio. Nec immunis est a culpa, qui cum potest corrigere dissimulat emendare; nec caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obuare. Licet igitur verba doloris totiens multiplicauerim, pater sancte, ne miremini. Nescit, imo nequit, pectoris claustro dolor assiduus sepeliri. Valeat paternitas vestra.

EPISTOLA XV.

CÆLESTINI PAPÆ III.

AD PHILIPPVM BELVACENSEM EPISCOPVM.

Respondet superiori.

Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei dilecto fratri Philippo Beluacensi episcopo salutem & ab exorbitatione reditum maturare.

SINISTRE licet tibi euenerit, nec mirum. Cunctorum enim meretur odium, qui omnium se in commune approbat inimicum. Præfulem namque pacificum exuens, militem bellicosum induisti: clypeum pro infula, gladium pro stola, loricam pro alba, galeam pro mitra, lanceam pro baculo pastorali, ordinem rerum & seriem peruertens temerarius baiulasti, non vim (sicut allegas) sed virtu-

tem vi repellere volens, non pro patria, sed contra patriam pugnans. De Gallia namque vestra iam publice declamare possumus: *Væ terræ cuius rex puer est.* Rex namque vester regi Anglorum sacramento corporaliter præfinito tenebatur astrictus super indemnitate tam opidorum quam terrarum suarum sibi fideliter obseruanda, saltem vsque ad reditum ab itinere peregrinationis suæ. Sed contra fidem & sacramentum impudenter veniens opida prædicti regis violenter occupauit, terram hostili manu crudeliter vastauit: ab ergastulo tandem rediens regi vestro rex ille viriliter occurrit, non de multitudine, sed in Domino Deo spem ponens. Non enim virorum, vel virium, sed virtutum copia bella vincuntur. Pro rege quidem Angliæ contra superbiam humilitas, contra iniuriam ius & æquitas, contra arrogantiam & intemperantiam modus & modestia hucusque dimicauerunt. Numerosis enim virtutibus non viribus immunes viri victoriam consequuntur. Iniuriam armis irrogatam armorum propulsare remedio leges & iura permittunt. Nunc vero tandem, licet sero, rex Angliæ se suamque manifestauit animositatem, quoniam vix est, vt virtus clausa celari, vt animositatis ardor extingui, vt probitatis scintilla comprimere valeat & concludi. Virtus enim claudi nescit: & ignis oppressus in flammam erumpit. Effrenem siquidem domini tui vesaniæ non solum consiliarium, sed & complicem te tam insipientem quam insolentem exhibuisti; quæstisti & inuenisti; pulsasti, & pulsatus procubuisti, in foueam quam fecisti merito incidisti, vbi autem inuentus, ibi iudicatus. Sicut igitur ex literarum tuarum nobis directarum tenore perpendimus, excessus patrios nobis imputans, culpam tuam in nos retorquere laboras, nos tepidos asserens & dissimulatores. Quid ergo si ouis in pastorem, in patrem filius insurgat? nec pastor, quem non pauisse, nec pater erit, quem non pœniteat educasse. Nocens ergo in homine telum est, simplicitatis imagine malignam astutiam palliare, regi tamen Anglorum pro te literas dirigimus supplicatorias. Qualitate namque captio- nis tuæ medullitus inspecta, in tali casu non possumus nec debemus imperare, sed tantum supplicare. Victor ergo sapienter vincendus est, quia sic legitur: *Sapientia vincit* Ecles. 7.

Concil. Tom. 28.

K ij

malitiam. Nos autem pro te supplicamus, non importune, sed opportune. Argumentum enim diffidentia est importuna precum instantia. Debitum quoque facilius exequitur patiens expectatio, quam extorquet importuna petitio. Interim vero vinculis & lamentis mancipatus vincula tua & lamenta leniter patienterque sustineas iuxta illud poeta:

Leniter ex merito quidquid patiare, ferendum est.

Quæ venit indigne pœna dolenda venit.

Et illud merito lamentis expiandum est, quod cum pudoris dispendio venter acquirit. Datum, &c.

EPISTOLA XVI.

CÆLESTINI PAPÆ III.

AD ARCHIEPISCOPVM CANTVARIENSEM.

Pro monachis in Couentrensi ecclesia restituendis.

Cælestinus episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis archiepiscopo Cantuariensi, episcopo Lincolnensi, & abbati sancti Edmundi, salutem & apostolicam benedictionem.

SICVT ea quæ a prædecessoribus nostris prouida fuerunt deliberatione statuta nullatenus irritari volumus vel infringi, sic quæ per subreptionem ab eis obtenta sunt in honestatis ecclesiasticæ detrimentum corrigi volumus & in statum redigi meliorem. Cum enim, sicut accepimus, imo sicut bene nouimus, in Couentrensi ecclesia, fere a prima fidei Christianæ foundatione in Anglia ordo fuerit monasticus institutus, & intantum in ea obseruantia seruierrint regulari, vt ab apostolica sede priuilegiari, & ab inclytæ recordationis regibus Angliæ dotari meruerint & ditari, dolemus plurimum, quod venerabilis frater noster Cestrensis episcopus, occasione quarundam literarum, quas a bonæ memoriæ papa Clemente prædecessore nostro, ad falsam suggestionem sine conscientia nostra, & fratrum nostrorum, sicut dicitur, & quod vix credere possumus, impetrauit, dilectos filios, priorem, & conuentum, de eodem monasterio violenter eiecit, & canonicos in eo instituit sæculares. Cum igitur id in monastica religionis & totius ecclesiasticæ disciplinæ redundet opprobriū; nec nostræ intentionis sit, quod prædictus prædecessor noster

rantæ irregularitati, nisi circumuentus, auctoritatē præstiterit aut fauorem; fraternitati vestra per apostolica scripta mandamus, & in virtute obedientiæ districte præcipimus, quatenus (prædictis literis, vel aliis priuilegiis confirmationis vel indulgentiæ nequaquam obstantibus) amotis ab eodem monasterio sæcularibus clericis qui in eo fuerunt, per supradictum episcopum instituti, sine alicuius quæstionis impedimento monasticum ibidem ordinem reformetis, monachos eiectos exinde redeuntes in illud, & tales in eo instituentes personas, quæ beati Benedicti regulam obseruare debeant & desiderent. Memoratum vero episcopum, & vniuersos detentores bonorum eiusdem ecclesiæ ad eorum restitutionem per censuram ecclesiasticam, appellatione * postposita, compellatis. Volumus etiam nihilo minus & mandamus vt donationis eiusdem episcopi, infeudationes, locationes, & alienationes, possessiones eiusdem ecclesiæ ab eo tempore factas nostra freti auctoritate cassetis; eos qui contrauenire præsumpserunt, sublato appellationis obstaculo, censura canonica percipientes; illos qui manus violentas in prædictos monachos iniecerunt: denuntietis excommunicatos, & cum literarum vestrarum testimonio veniant ad sedem apostolicam absoluendi. Datum, &c.

* postposita,

ANNO
CHRISTI
1194.

CONCILIVM EBORACENSE
PRO REFORMANDIS ECCLESIE ILLIVS
MORIBUS AUCTORITATE HUBERTI CANTUARIENSIS ARCHIEPISCOPI,
& APOSTOLICÆ SEDIS LEGATI CELEBRATUM EBORACI
ANNO DOMINI M C X C I V. TEMPORE CÆLESTINI PAPÆ III.

N O T A.

* Concilium.] Acta Concilii extant apud Rogerum de Houeden huius temporis scriptorem: *Insequentibus autem duobus diebus, scilicet feria quarta & feria quinta, congregatis in ecclesia sancti Petri Eboraci Simone eiusdem ecclesiæ decano, & Hamone præcentore, & Vvilielmo Testard, & Gaufrido de Muschamp, de Notingham, & de Eliueland archidiaconis, & Joanne cancellario, & Roberto preposito Beuerlaci, cum quibusdam ecclesiæ canonicis, & fere omnibus abbatibus,*

K iij